

Miljöenheten

KOMPOSTERING!

Mer än hälften av hushållens avfall går att kompostera! Genom att kompostera bidrar vi till att "sopberget" minskar! Här i Gnesta får man kompostera hushållsavfall, om man gör det på ett bra sätt.

Vad är kompost? Färdig kompost är en mörk torvliknande produkt med en fin doft av mylla. Komposten innehåller näringsämnen, mineraler och mullbildande ämnen. Färdig kompost är främst ett jordförbättringsmedel. Fördelarna med kompostblandad jord är att den blir lucker, mullrik och lättarbetad. Näringsämnen och fuktighet stannar kvar i marken. Växternas eget försvar mot skadedjur ökar, vilket ger friskare och sundare växter. Dessutom blir jorden rik

på daggmaskar och andra markdjur som håller jorden väldränerad och gör den fruktbar.

Vilken typ av kompostbehållare ska man välja? För att processen ska fungera riktigt bra, bör man ha 2 st behållare. I den ena samlar man kompostmaterialet och låter den första intensiva delen av kompostprocessen äga rum. Sedan öser man över komposten i den andra behållaren och låter komposten mogna (efterkompostera) i denna. "Efterkompost" kan med fördel användas som täckmaterial i den första behållaren.

Om enbart trädgårdsavfall ska komposteras, kan man anordna en s.k. kompostkätte. Om även hushållsavfall ska komposteras, måste behållaren vara konstruerad så att skadedjur som råttor och möss inte kan komma in i den. Behållaren måste ha täta sidor, lock som släpper in luft. Under vintertid går komposteringsprocessen långsammare på grund av kyla, vi rekommenderar därför att kompostbehållaren isoleras. Eventuellt måste efterkompostering ske och den kan då göras i behållaren för trädgårdsavfall.

Information till hushållen i Gnesta om kompostering

Var ska man placera sin kompost? En skuggig del av trädgården är bäst. Helst bör det också vara en plats där det inte blåser så mycket. Komposten kan vid mycket blåst lätt torka ur. Ur bekvämlighetssynpunkt bör komposten också placeras i närheten av där avfallet produceras, d.v.s. nära köket, trädgårdslandet etc. Tänk även på att placera den så att inte grannen känner sig störd av den!

Vad kan komposteras?

Gräsklipp: Ska endast läggas i tunna skikt, omväxlande med torra löv etc.

Grästuvor: Dela på stora tuvor!

Häckklipp: Lämpligt som luftigt bottenlager. Bryts ner långsamt och bör finfördelas om det ska blandas i komposten.

Löv: De flesta färska löv bryts ner fort.

Gamla löv bör finfördelas.

Ogräs: Låt plantorna soltorka innan de läggs i komposten! Ogräsfrön dör vid 60-70 grader. Placera därför det fröbärande ogräset mitt i komposten där det är varmast.

Växtrötter: Finfördela!

Barr: Bra som luftigt material och som täckmaterial.

Aska: Endast begränsade mängder. Ta bort kolbitar.

Bark: Finfördela och blanda med gräsklipp eller köksavfall.

Hö/halm: Låt materialet ligga och halvt förmultna innan det läggs i komposten.

Sågspån: Lägg i tunna skikt så att det inte bildas kompakta luftfattiga zoner. Blanda med gräsklipp och köksavfall.

Grenar/kvistar: Måste finfördelas, helst flisas. Blanda med gräsklipp eller köksavfall.

Köksavfall: Endast i skadedjursäker behållare. Grönsaksrester, matrester (ej kraftigt saltad mat), mjölkprodukter, bröd/kakor, sötsaker, mjöl, kaffesump, teblad, ägg och äggskal, hushållspapper, filterpåsar etc. (Var försiktig med rester av fisk, kött, feta såser etc, som gärna lockarflugor och skadedjur till komposten. Om sådant avfall läggs i komposten, måste

den täckas noggrant med jord eller sågspån.)

Stenmjöl: Förbättrar strukturen på komposten, förhindrar urlakning och bidrar till att dålig lukt inte uppstår.

Lämpliga täckmaterial: Om hushållsavfall läggs i komposten behövs lämpliga material att täcka avfallet med. Detta för att minska risken för lukt- och flugproblem. Lämpliga täckmaterial är gammal kompost, bark, barr, torra löv, flis, kutterspån, torv.

Det här ska du inte lägga i komposten:

Glas, plast, metall, gummi, tyg, träkol, gytta, sand, lera, sjuka växtdelar, mediciner, färg, kemikalier eller andra liknande material som inte härstammar från växt- eller djurriket. Dammsugarpåsar ska inte heller läggas i komposten. Tidningar och papper (med undantag för hushållspapper och servetter i måttliga mängder) ska inte läggas i komposten, utan ska lämnas till pappersinsamlingen.

Hur komposterar man?

FINFÖRDELA: Nedbrytningsprocessen går fortare om materialet finfördelas så mycket som möjligt. Därigenom minskar man även volymen. Det material man främst behöver finfördela är det grova, som grenar och kvistar, men också grova stjälkar, blast och liknande. Om man har möjlighet, är det bra om allt material hackas eller finfördelas. Växter och gräs kan till exempel spridas ut på marken och köras över med gräsklipparen. Hushållsavfall kan hackas sönder med en spade eller dylikt, när det lagts i behållaren. Med fördel kan man också använda sig av en kompostkvarn för att sönderdela materialet.

LUFT: Allt som lever i komposten andas. Mikroorganismerna måste ha luft för att snabbt kunna bryta ner materialet. För att luft ska kunna komma in i tillräcklig mängd, bör man lägga ett luftigt bottenlager, cirka 10 cm tjockt. Använd gärna häckklipp eller

andra kvistar till detta! Man bör sedan emellanåt lägga in mindre risknippen eller tillföra luft genom att lägga in perforerade plaströr i komposten.

VÄRME: När materialet bryts ner utvecklas värme. Värmen i komposten beror på vilket material som lagts i, hur ofta man rör om i komposten och vilken typ av kompost-behållare man använder. Normalt är det 35-55 grader i komposten. Det är inte lämpligt att lägga köksavfall i en isolerad behållare under vintern. **För att få tillstånd för att kompostera allt köksavfall under vintern krävs det att behållaren är isolerad.**

VATTEN: Det är viktigt att kompostmaterialet är fuktigt när det läggs i komposten. Färskt material är i regel tillräckligt fuktigt. Finns det myror i komposten, är det ett tecken på att den är för torr. Den bör då vattnas, och det gör man bäst med en vattenkanna eller med en s.k. rotvattnare.

OMBLANDNING: För att nedbrytningen ska bli så effektiv som möjligt, ska materialet i komposten blandas och luftas ordenligt, ett par gånger per år.

När är komposten färdig?

Komposten är färdig när nedbrytnings-verksamheten har slutat och temperaturen sjunkit till densamma som omgivningens eller trädgårdsjordens. Materialet är då mörkt och liknar vanlig jord, känns som jord och doftar jord (mylla). Om man vet att komposten har lagrats tillräckligt, d.v.s. ett år eller mer, kan man lugnt använda den.

Hur kan kompost användas? Färdig kompost är främst ett jordförbättringsmedel. Som jordförbättrare fungerar färdig kompost utmärkt i köksland, i rabatter, runt fruktträd, bärbuskar och prydnadsbuskar. Kompostjorden kan också med fördel användas kring rosor.

Till krukväxter, balkonglådor och liknande används en blandning av jord och sållad kompost. Denna blandning är också lämplig som planteringsjord till förkultiverade plantor. Sållad, mogen kompostjord är utmärkt för topdressing av gräsmattan. Blanda då gärna jorden med sand! Ren kompostjord bör inte användas som såjord, eftersom den kan innehålla alltför mycket näring eller svamp som kan angripa de späda plantorna.

Maskkompost! Med maskkompost menar man en kompost som med fördel kan placeras inomhus och där man då "tillsätter" maskar. Med maskarnas hjälp bryts materialet ner fortare.

För dig som vill veta mer om kompostering, finns en hel del facklitteratur att läsa.

Litteraturtips:

- Kompostboken, Gustaf Alm, LT:s förlag.
- Lottas nya kompostråd, Lotta Lanne, Bra Miljö AB
- Allt om kompost, Bonnier Alba

Vad säger lagen? Om du vill kompostera latrin eller matavfall måste du ha tillstånd av miljöenheten. All kompostering måste ske utan risk för olägenhet för omgivningen (Gnesta kommuns renhållningsförordningen § 22)

Källa: Eskilstuna kommun, www.eskilstuna.se